

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН”
ОД ВОН. ПРОФ. М-Р ЈОРДАН ЕФРЕМОВ, ТЕХНОЛОШКО-ТЕХНИЧКИ
ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр.2302 – 150/4 од 158. редовна седница на Наставно-научниот совет на Технолошко-технички факултет, одржана на ден 5.12.2023 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- м-р Ванѓа Димитријева-Кузмановска, вонреден професор, Ликовна академија при Универзитет „Гоце Делчев – Штип;
- д-р Петар Намичев, редовен професор, Ликовна академија при Универзитет „Гоце Делчев – Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН” од автор вонреден професор м-р Јордан Ефремов**, наменет за студентите на прв циклус студии на Технолошко-технички факултет при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Технолошко-технички факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Насловот на ракописот е **„СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ И ДИЗАЈН“** – учебник. Предметот е со назив Современа уметност и дизајн и се слуша во IV(четврти) семестар како избран предмет (факултетски) со фонд на часови 2+1+1 застапен во студиската програма Дизајн и технологија на текстил и облека и во студиската програма Дизајн на текстил и облека (2+1+1), 6 семестар. Материјалот кој е опфатен во учебникот е во согласност со Наставната програма за предметот Современа уметност и дизајн и ја опфаќа наставната материја за студиската програма за којашто е наменет.

Податоци за обемот на ракописот: Материјалот е презентираан на 175 страници, А4 формат, со нормален проред. Поради неопходноста од визуелна презентација и во интерес на презентираниот пишан материјал, во ракописот се поместени 380 фотографии. Обемот на ракописот за учебник по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Претходно е објавена скрипта со ист наслов од истиот автор.

Краток опис на содржината: Презентираниот материјал во ракописот опфаќа четири поглавја односно четири дела.

Првиот дел ја опфаќа појавата и развојот на ликовната уметност. Во овој дел се презентира развојот на уметноста и на дизајнот, како одраз и рефлексција на времето во кое тие се создавани, како и степенот на развој на општеството во кое тие дела егзистирале. Презентирани се почетоците и развојот на *ликовната уметност*, односно најзначајните нејзини периоди, почнувајќи од најраната *праисториска уметност*, потоа *египетската уметност*, *уметноста во Месопотамија и Персија*, *уметноста во Стара Грција*, *средновековната уметност – романика и готика*,

уметноста во ренесансата, уметноста во барокот, па се до уметноста во новото време – 19 век. Во ова поглавје се презентираат и опсервираат креативните процеси во ликовната уметност, кои се клуч во обликувањето на визуелните уметности. Се говори за тоа како уметноста се создавала низ вековите и се учи за тоа, на кој начин и во колкава мера таа имала влијание врз обликување и создавање на големите цивилизации низ историјата, од нејзиниот почеток па до денес.

Второто поглавје ја опфаќа појавата и развојот на *модерната уметност*. Во овој дел се опфатени почетоците на модерната уметност од појавата на првиот модерен правец *импресионизам*. Потоа е опфатен развојот на останатите модерни правци и движења во развојот на уметноста, почнувајќи од *неоимпресионизмот, постимпресионизмот, фовизмот, експресионизмот, кубизмот, апстрактната уметност, дадаизмот, надреализмот, новите видови на реалност, енформелот и поп-артот*. Опфатени се најзначајните претставници на наведените уметнички движења и правци и презентирани се нивните најзначајни уметнички дела и достигнувања во тој период. Во овој дел се презентираат дијалектичките односно развојните процеси при создавањето на модерната уметност, поточно создавањето на нови вредности во визуелниот свет на уметноста и на дизајнот.

Третото поглавје ја опфаќа појавата и развојот на *современата уметност или таканаречената постмодерна*. Во овој дел се опфатени и презентирани уметнички движења на современата уметност од втората половина на 20 век па се до денес. Опфатени се аспектите на согледување во современите уметнички движења почнувајќи од шеесеттите години на дваесеттиот век, како што се: *апстрактен експресионизам, нова фигурација, концептуална уметност, флуксус, хепенинг, кобра 1948, лирска апстракција, минимализам, неодадаизам – нов реализам, оптичка уметност, компјутерска уметност, уметност на перформансот, постминимализам и вашигтонското училиште на бојата*.

Во продолжение на ова трето поглавје се опфатени уметничките движења во седумдесеттите години од дваесеттиот век, како што се: *уметност повера или сиромашна уметност, боди арт, уметнички книги, феминистичка уметност, ленд-арт, уметничка инсталација, хиперреализам, фотореализам и видеоуметност*.

Понатаму во ова поглавје се презентирани уметничките движења и движења од областа на дизајнот, во периодот на осумдесеттите години од дваесеттиот век, како што се: *демо сцена, електронска уметност, жива уметност, мејл-арт, постмодернизам, неоконцептуална уметност и уметност на видеоинсталации*.

На крајот од третото поглавје се презентирани уметничките и дизајнерски движења од првата деценија на дваесет и првиот век, па до денес. Тие се: *плурализам, софтверска уметност, звучна уметност, улична уметност, уметноста на видеоигри, како и развојот на архитектурата во дваесеттиот век*.

Четвртото поглавје е посветено исклучиво на применетата уметност, односно на дизајнот како ликовна дисциплина во уметноста. Опфатено е дефинирањето на дизајнот, неговата улога и значење во современото општество. Се презентира како настанува процесот на дизајнирање, на конструирање, на обликување и креирање на прототипови или модели на предмети, кои можат масовно индустриски да се произведуваат и на тој начин да се применуваат и употребуваат во секојдневниот живот. Презентирани се најраните почетоци на дизајнот, неговото настанување преку првите обиди за креирање на дизајнерски творби во Ритвелд стилот во почетокот на 20 век, потоа преку создавањето на група од холандски уметници околу списанието „Де Стијл“, па се до создавањето

на групата Баухаус во Германија. Презентирана е поделбата на дизајнот на дисциплини, почнувајќи од: индустриски дизајн, архитектонски дизајн, дизајн на ентериер, графички дизајн, моден дизајн, веб дизајн и информатички дизајн. Презентирана и образложена е улогата на дизајнерот во современиот живот, како и карактеристиките при начинот на создавање во секоја од наведените дисциплини во дизајнот. На крајот од последното поглавје, опфатен е дел во кој се зборува и се образложува, што е тоа вкус, а што невкус. Се зборува за создавање на изграден вкус, за изградени естетски вредности кај една личност. Се зборува за тоа што е кич, што е шунд и што е тоа кемп. Кои се аспектите и карактеристиките на овие негативни појави особено во денешното потрошувачко општество.

ЗАКЛУЧОК

Од напред изнесеното, Комисијата констатираше дека ракописот со наслов „Современа уметност и дизајн“ – скрипта пријавен од авторот вон. проф. м-р Јордан Ефремов е напишан според програмската содржина на предметот за кој е наменет, ги задоволува критериумите за објавување и ќе им биде од голема корист на студентите за совладување на наставните содржини по истиот.

Врз основа на напред изнесеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Технолошко-техничкиот факултет да го прифати рецензираниот ракопис со наслов „Современа уметност и дизајн“ – учебник, пријавен од авторот вон. проф. м-р Јордан Ефремов и истиот да го одобри за користење како учебник, а воедно и да им предложи на органите на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип за негово соодветно издавање.

Рецензенти

М-р Ванѓа Димитријева-Кузмановска, вонреден професор, с.р.

Д-р Петар Намичев, редовен професор, с.р.